Број 99. У Новом Саду, у недељу 2. маја 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Дозићивање наше автономије.

Наш „уважени и опробани родољуб др. Полит“ написао је низ чланака.

У својим чланцима: „Како да доградимо нашу народну црквену автономију?“ хтео је да учини радикалној странци ужасну пакост. Замислите само! Сад, кад су чланови саборског одбора дали већ у штампу предлоге за нове саборске уредбе, сада устаје др. Полит у „Бранику“, да их поучи, шта су све требали радити у том послу. Зар ту да се не запита човек: а зашто по Богу тек сад?!

Пакост дра Полита у овом послу јасна је. Хтео је да изнесе своје автономно знање и опробано родољубље сад, кад је помало касно. А он је мисли пронашао врло лак и врло једноставан пут: како да се доради наша народна црквена автономија?

Радикални саборски одбор требао је из досадањег огромног материјала, „само да препише предлоге за автономне уредбе и где где што да поправи и допуни.“ Ето то је тај врло прост програм, или боље да кажемо рецепт др. Полита. Да, да! стари рецепт, па напишете на њему „repetatur“ а то значи да се понови!

Но и ако је др. Полит брижљиво чувао ову своју тајну, само да се како год не користе с њоме радикали, и не ударе у преписивање, ипак му пакост није испала за руком. Јер радикали су у том положају, да не би усвојили савет др. Полита, па баш да су га и раније дознали. Видећемо и зашто.

Др. Полит износи како ми имамо читаву хрпу израђених уредаба. Упућује нас на пр. на оне уредбе које је израдио жалосни сабор од 1879. год. Упућује нас чак на јединствени статут, кога је саставио стари саборски одбор. Јер вели изрично: „Зна се да је сабор од 1897. године био вољан упустити се у претрес тога статута, али није себи дао октроисати дневни ред од кр. комесара, да баш на прво место мора иставити расправу тог статута.“

По овом и по свему другом изгледа, да се сабор 1895. године начелно слагао са одредбама јединственог статута. Но то не стоји. Сабор је хтео да се упусти у претрес тог статута, што му је правилно поднесен, ал не да га у начелу прими, него да га одбије.

Истина је, да ми живимо на леђи својих предака. И користимо се њиховом муком и искуством. И не градимо све из нова, него само усавршавамо и допуњујемо. Тако се развио свет.

Али се догоди у свету и то, да понеки потомци не живе на леђи својих предака, него се завлаче испод ногу њихових. Иду доле у место горе. Иду натраг уместо напред. А тако се нешто догодило на жалост и у нашем автономном животу.

Радикална странка не може да зида своје предлоге ни на раду сабора од 1879. године, ни на јединственом статуту Нике Максимовића, који је поднесен сабору 1897. године. Јер тај рад представља у нашем народном животу назадак. То су године, када је на нашој автономној њиви родио поглавито штир и кукољ. И нека извини уважени и опробани родољуб др. Полит, то неће нико паметан ни пријатељ народа употребити за семе и основ даљем раду.

Радикална странка морала је поглавито да надовезује на рад од пре 1879. год. Дакле баш на онај рад, кога се данас др. Полит одриче, јер он се оног старијег рада одриче. Није тако давно, кад је писао др. Полит у „Бранику“: „Да је српска народна слободоумна странка знала, да ће једном радикали доћи до већине, она би друкчије уредбе саградила била у своје време“. Дакле баш на тај рад могло се само надовезати, који се данас другу Политу не допада. Јер је за развитак народа потребно, да могу долазити на управу и нове и напредније странке. За развитак народа је потребно, да се не граде автономне уредбе за једну странку, за ону која је у већини, него да се граде за цео народ. С тога и налазимо н. пр. међу предлозима данашњег саборског одбора и у општини и у епархији и у сабору: избор по листинама, а на основи општег, непосредног, тајног гласања. Тим начином ће увек права већина долазити на управу, а биће и у општини и у епархији и у сабору заступљена према бројној спази и — мањина.

У својим чланцима: „Како да доградимо нашу народну црквену автономију?“ моли др. Полит за опроштење калуђере, због неправилног рада, што га је чинил српска народна слободоумна странка пре 30 и више година. Криво му је, што калуђери у својој књизи: „Манастирско питање“ пребацују, како у оно време није ни народна слободоумна странка била боља од данашњих радикала. И др. Полит вели: „Па ипак наш и наше странке поступак у манастирском питању пре 30 и више година врло је различан од данашњег поступка радикалне странке у манастирском питању. Јест истина у оно бурно доба од пре 30 и више година у жељи за срећивањем наше народно-црквене автономије било много неправилности с наше стране, али онога, што радикали данас хоће у манастирском питању — у нас никад није било.“

Дакле ако допусти др. Полит, не на јединствени статут и на саборске уредбе од 1879. године, хоће радикална странка да навеже свој рад, него на доба од пре 30 и више година . . . И ако имадне нешто да преписује, оданде ће „преписивати“.

Манастири не могу да остану и даље пусто масло, него као народна црквена добра треба да се рукују часно, па ма се томе како опирали они наши калуђери, који су несавесни. Има по нашим манастирима и калуђера нарочито нижих калуђера, који се и сами гнушају данашњих покора по манастирима.

Радикална странка могла би више „преписивати“ из досадањих уредаба, да те уредбе нису превалиле 30 година. То је дуги низ времена. За то време стечено је много искуства; народне су потребе друге, свет се за то време развио. И радикална странка требала је скоро све да препише из новијих предлога, нарочито из јединственог статута, па само „тек где-где што измени или надопуни“. Али јединствен статут није грађен на леђи и на темељу старих уредаба, него је отпузио испод ногу тих уредаба. Зато је „радикални саборски одбор“, нека га извини др. Полит, могао врло мало да преписује.

ПОДЛИСТАК.

ЈАН КОЛАР.

I.

Овогодишњи 14., 15. и 16. мај ће да буду свечани дани код чешког народа. Тих дана ће захвални потомци да обаве пренос пепела са бечког марксовог гробља на чешко тле, у »стовјежнисти Златни Праг« — свога великога будитеља и учитеља, Јана Колара. Али и ако је Колар син чешког народа, и ако је његов живот и рад неразлучимо уткан у народни живот чешки, он ипак не припада само Чесима. Његово одушевљено гласање и проповедање словенске узајамности, његово истрајно делање на бољитку и срећи целога човечанства, уздиже га изнад уских граница народних до Словенства, па и изнад Словенства. С тога и јесте ова садашња свечаност у помен Колару више, него само народна свечаност.

Јан Колар је родом Словак из Угарске, где је рођен 1793. г. Започевши учити богословске науке у Пожуну, довршио их је у Јени. Ту у Јени је Колар ударио темељ својим назорима, које је доцније изнео у својим делима, од којих спомињемо само ова најглавнија: »Uiber die literarische Wechselseitigkeit zwischen den verschiedenen Stämmen und Mundarten der slavischen Nation« (као што се види, писано је немачким језиком, а изишло је 1837. у Пешти), »Slávy Dcera« (1824.), певанија родољубивих песама и »Kázáně a reči«. Одатле из Јене је Колар ишао са немачким ђацима и на онај чувени сабор код Вартбурга, који је учинио силан утисак на његову младу душу и имао велики утецај на његов доцнији рад у животу, који је провео већином у Пешти, као протестантски свештеник.

Своја начела и свој рад Колар темељи на широком научном и филозофском основу. Испитује организацију човечанства и труди се, да разреши историјску судбину његову. На народ и народност гледа као на природан орган човечанства и у име хуманизма, од кога очекује спас људства, тражи слободу народа уопште, а снога и »словенскога« на посе. Њему је народ јединица морална и правна, која има сва природна права, као и свака особна јединица. Он верује, да историја народа није случајна, него да се у њој огледа одређени план провиђења. Историја човечанства је део развитка свемира. Доказује, да је задатак свакога народа, задатак свакога мислећег члана народа, да онај план, што је могуће јасније докучи и позна и да у њему своје место пронађе, свој задатак одреди и према томе свесно да дела. »Народ — вели Колар — који хоће да учествује у духовном животу, мора се уздићи до јасногa познања поретка светскога и са тога вишег гледишта мора познати своје место у целини, мора одредити свој одношај према осталим народима и створити сам себи задатак за будућност. Чврстом и одлучном руком мора радити на своме послању. Судба народа не сме бити остављена слепом случају и току догађаја, него разум, као први и најузвишенији настрој божје свевладавине мора управљати лађом, која носи његову судбину к одређеном циљу«. Своме народу вели, да треба да греди и да се развија у ономе правцу, који му указује његова славна прошлост са Хусом, Хелчицким, Коменским, чешком браћом и многим другим чешким великанима на челу, а и сам се труди уз друге чешке будитеље, да у њиховом духу дела на грађењу чешке самосталне и оригиналне културе и да надовеже наставак развитка чешког живота тамо, где је био сурово прекинут белогорском битком и насилном протиреформацијом.

Смисао историје уопште је у томе, да се слободно развије добро. Циљ развитка човечанства је непрестано усавршавање. И пошто је то утврдио, Колар се пита, како да се дефинитивно уреди живот свију народа, целога човечанства, те долази до закључка, да напредак и просвета треба да осигурају човечанству даљи развитак. Верује у науку и филозофију и очекива спас од мирног, тихог рада. Хуманизам, то је »идеал чисте човечности«, он ће донети срећу човечанству. А преставници, живи преставници тих апстрактивних принципа, то су Словени, сви Словени. Словени ће спасти човечанство, а средство за тај узвишени циљ је словенска узајамност.

Словенска узајамност је појам духовни. Он

Он је употребио сво горко искуство у нашем автономном животу употребио знање свога времена, узео у рачун све прилике, те је према свему израдио уредбе, које се јако, врло јако разликују од онога, са чега му предлаже др. Полит да — преписује.

По предлозима саборског одбора наша автономија би изгледала чак и у самом врху своме са свим друкчија но данас. Она не би била горе у врху пљоснаста као данас (где стоје три координиране власти) него би имала свој врх. Имала би тело, које је власно да решава спорове између трију митрополијских власти, имала би тело, које би могло да уништи, касира, одлуке, које су ненадлежно донесене, или се косе са автономним или државним законима; имала би тело, које би могло да ствара децизије, те би се избегао покор, да у једном и истом питању доносе власти разне одлуке.

Наша автономија изгледала би од горе до доле друкчија но данас... Данашњи саборски одбор није заборавио ни на оне такозване ситнице, на које „јединствени статут“ и сабор од 1879. г. није мислио. Данашњи саборски одбор израдио је предлоге, који треба да ставе ван крепости средовечну „декларатори ју“ и „конзисторијалну систему.“

Шта ће идући сабор узети у претрес и како, то је његова ствар, али кад се састане, он ће имати пред собом врло озбиљне предлоге, који с опроштењем дра Полита нису преписани из јединственог статута.

Оволико начелно о дограђивању наше автономије и саборском одбору. Но чим добијемо времена, имаћемо још коју примедбу на онај чланак дра Полита.

Берза и руско-јапански рат.

Петроград, 28. априла 1904.

Берзански самодржци и притежаоци новца, разних акција и хартија од вредности оценили су на свој, њима једино свој ствен начин и битку на реци Јалу. Са берзанске стратегиске тачке посматрања оне чарке и омање борбе имају врло велики значај за цео доцнији развој догађаја па и за исход рата, а исто толико имају значаја и за берзу и курс руских папира од вредности. Још кад се овом факту дода вест о опсађивању Порт-Артура и јапанским припремама да га заузму, онда Крезови и кнежеви берзански, већином Чивутарија и шпекуланти одмах хитају да и на берзама скрхају и оборе Русију обарајући вредност њених акција и папира вредећих. Но као што је на истоку тешко делити мегдан с Русијом, двојином га је теже делити на берзама где је моћ руског капитала далеко бројнија од војске руске на истоку.

Телеграми из Беча, Берлина и Лондона, као по такту и нарочитом договору и споразуму јављају да је услед одсецања Порт-Артура од Мугдена настало на берзама затегнуто стање. Под утицајем извешћа о јапанским успесима вредност руским папирима почиње рапидно да пада.

То је само берзанска вест, „патка“, како се то каже; ал није факт. Боље рећи то је само туђа жеља спекуланата берзанских.

Очевидно је да овде главаре и опсенаре берзанске не руководи какав осећај, него један смишљен рачун да што јефтиније дођу до скупих руских папира. Ово су заиста моменти када се може много рибе уловити у мутној води. Зато су покушали да воду замуте на берзи.

Нема сумње да источни догађаји и привремени успех Јапанаца не изазивају никаку панику, не убијају дух у народу, та се и не осврћу много на берзанске шпекулације. Међутим у западној Европи привидно су се забринули за Русе, а намерно раде на обарању курса руским вредећим хартијама. У суштини то је једна најпростија берзанска подвала, шпекулација оних, који би хтели да што јефтиније добију руске акције. По берзанској психологији то је најзгоднији начин зараде: Русима се изјави саучешће за неуспех, а у ствари по јефтине паре купе се њени скупи папири. На берзи су шпекуланти оборили курс руским папирима. Али нико живи од оних који им је цену оборио не продаје их, него тражи да их купује. То је на берзи јединствен случај: руским хартијама пао је курс и нико не испушта те хартије из руку, него тражи да их купи.

Берзански шпекуланти су се за овај мах јако преварили. Рачун им је рђаво и спао: Још се није нашао ни један лудак, који би потрчао до руске артије, које има уступи по сниженом курсу. Јер сваки, ко није кокошије памети, врло добро зна, да рат још далеко није завршен и да ће најзад Руси ти бити, који ће одржати превагу. За сад су Руси одступили. Но ко сме тврдити да су Руси били решили да не допусте Јапанцима прелаз преко Јалу реке? Шта више, зна се, да то Руси баш и хоће, да што дубље увуку Јапанце у Манџурију, а да за то време сконцентришу довољан број војске за одсудну борбу. — Све досадашње борбе имају карактер чарке, карактер препада и незнатне битке, а не пресудне борбе. Одсудна борба још није близу. Руси је још неће и немогу да изводе, јер немају ни један четврти део војске, колико је Јапанци имају. Време има да покаже шта Руси умеју. За то ваља имати стрпљења. А ове садашње чарке какав значај имају за сам рат и његов успех? — Оне могу бити успешне за Русе или Јапанце; али оне самом исходу рата ништа не доприносе; а још мање те чарке могу имати ма каква уплива на финансијске, економске или берзанске прилике и односе у Русији и Европи.

Када би Русија у овоме рату, што га води с Јапаном, стојала рђаво, онда би цео свет поврвио, да се што скорије отресе руских вредећих папира; да их буд зашто прода и протури. Али то нико живи не ради. Сваки брижљиво чува руске хартије. Шта то значи? Вредност њихова се зна — и ако је шпекуланти хоће да поколебају. А како стоји са јапанским папирима на европским берзама? Јапанце прати још успех. А да ли њихови папири на берзама скачу? Боже сачувај! Они су чак избачени из обрта. На лондонској берзи се и не продају. На другим европским берзама су их у почетку куповали буд зашто, у половину цене. Сад их нико неће ни за четвртину цене. Сам тај факт довољно је речит, да обележи вредност Русије и њених артија на светским пијацама. Руских хартија и вредећих папира има веома много на страни, ван Русије. Шпекулација берзанаца ишле су и иду на то, да поколебају и оборе курс. Мислили су: тада ће они, што те артије имају, потрчати, да их буд зашто теслиме. Кад их се много на берзи јави, цену ће им још више оборити — а купци би били сами они, који су им цену оборили, али који их не продају и не мисле продавати и ако их имају у великом броју.

Може пасти и Порт Артур; али папири руски зато неће и не могу пасти, јер се зна, да Руси тек сад иду да ратују с Јапаном и да нису они то, што нуде мир, него да су они ти, што сваки предлог за мир одсудно одбијају.

Телеграми из Лондона и Беча су просте позивнице што их вуци шаљу овцама, позивајући их на гозбу и веселе. Могуће је, да ће се нека брљава овца преварити и доћи на тај позив. Њу ће берзански вуци добро очерупати. Но кад се има на уму, да у западној Европи имаоци вредећих папира врло добро знају све те берзанске шеретлуке и шпекулације, те неће налетити на њихов лепак. Пошто се, сем тога, зна, да досадашње борбе још нису меродавне за исход рата, то ће сваки чувати руске хартије. Пад руских папира и њихова курса на европским берзама јесте обмана берзанских шпекуланата, која до сад није никоме нашкодила, јер се нико није дао преварити. А најмање ће се таким подвалама нашкодити Русији...

Нови Сад, 1. маја.

Састанак краља Петра и кнеза Фердинанда. Данас, у суботу, састаће се у Нишу краљ Петар са бугарским кнезом Фердинандом. Састанак изгледа као случајан, јер ће краљ Петар проћи и зауставити се у Нишу, на путу у Врању, а кнез Фердинанд ће проћи и зауставити се у Нишу на своме путу у Беч. Но поред свега тога види се, да је тај састанак приправљен.

Већ од дужег времена теку преговори између Београда и Софије, али о суштини тих преговора зна се врло мало. Ти се преговори тицаху осим трговачких уговора, без сумње и стања у Старој Србији и Македонији. О овоме ће свакојако бити речи и у Нишу. На Балкану је дакле отпочела ера уговора. Прво Бугарска са Турском, сад са Србијом. Ми би се радовали, да је споразум између Бугарске и Србије довољно приправљен. Но и ако је, како стојимо са искреношћу?

Може бити да се варамо, али споразум балканских држава је данас много тежи но пре. Да на челу балканских држава стоје владари из народа, било би друго. Али ми видимо у Румунији, Грчкој и Бугарској Немце. Што су они тамо, то се мора схватити као успех немачке политике. На тој основи и спрема Немачка своју нову источну политику.

И то је оно, што тако јако отештава прави и искрен споразум. Данас још увек владари у спољној политици играју много већу улогу, но што би то требало да буде у уставним државама. Истина, и народи су ту, али је ствар много отештана...

Румунски краљ Карло није од јуче. Пре десетак година прилепили су неки опозиционари цедуље на његов двор, на којима је писало крупни слови: „Овај је стан за издавање“. Краљ Карло није наредио истрагу. Само је дао написати испод речи: „Овај је стан за издавање“, ово: — „Али опет само за Немца“.

Прилично је дошло дотле... Ако је и кнез Фердинанд убеђен, да само Немац може владати Бугарском, онда он не рачуна само с бугарским народом, него и са другим факторима.

Радујемо се зближењу Србије и Бугарске, радовали би се и савезу, и ако та радост није без сваке зебње.

*

„Самоуправа“ пише: Његово Величанство краљ Петар, у пратњи министра председника Саве Грујића, министра иностраних дела Н. Пашића, министра унутрашњих дела Ст. М. Протића и своје свите, путује сутра засебним возом у Врању да

се рађа из осећаја народнога. Упознајемо да смо један велики народ, а разна наша наречја један језик. Но узајамност не значи политичко јединство Словена. Она треба да буде готово једино литерарно; она је задатак образованих Словена, њом се има неговати »цвет заједничке народне литературе«, њом се има подићи народна образованост словенска и словенска свет. Узајамност је Словенима први услов чисто људскога образовања; њом се сваки словенски народ уздиже до више целине, која је по своју суштини и природи свељудска.

Већ смо чули, да је циљ историјског развитка по Колару непрестано усавршавање. Људство је јединствен организам, у коме народ за народом преузима задатак напретка. Свет стари, али се уједно и подмлађује. Прво су водили развитак човечанства Јелини и Римљани, за њима Германи и Романи и сада човечанство стоји на прагу новога доба, у коме треба да предузме водство људскога напретка »народ словенски.« Данашња модерна култура се руши и распада у својој неприродности. Преживила су се већ оба културна принципа: антички и модерни. Свој задатак у развитку људства су испунили. Ново доба хоће нови принцип и то принцип универзални, чисто људски. За тако велик задатак је позван само велик народ, народ нов, неутонут у старе форме, а то је »народ словенски.« Словени ће дати човечанству здравље и живот, живот физички и духовни, а словенска узајамност ће да буде стварајућим органом нове спаситељске просвете.

обиђе лично пострадале од земљотреса. Како се истога дана крећу на пут за Европу и Његово Ц. Височанство кнез Бугарски Фердинанд, чујемо да ће се владари оба братска народа срести у Нишу где ће пробавити заједно неколико сати. После тога састанка, значајнога и по времену и по последицама, Његово Величанство Краљ наставиће пут за Врању, одакле ће отићи на ноћиште у Врањску Бању, а Његово Ц. Височанство кнез Фердинанд ће продужити кроз Србију пут за иностранство. Његово Величанство краљ Петар са свитом вратиће се у своју престоницу у недељу после подне. Како чујемо у Нишу ће приликом овога састанка, бити приређен свечан ручак, на коме ће присуствовати оба владара са својим свитама.

Политички преглед.

Папа и Француска. Пут председника француске републике, оставио је за собом у Ватикану неугодан утисак. Поглавица „католичке“ Француске био је као гост у Риму у Квириналу (код краља), а није посетио папу. Папа је протестовао против тога, послао је овај протест Француској и била је реч, да ће папа опозвати из Француске свог дипломатског заступника. Међутим се у Француској озбиљно мислило и влада је била решила да у том случају откаже конкордат (уговор с папом). — Папа је ипак за то послао свој протест Француској, Француска га је одбила а он је упутио православној Русији и протестанској Енглеској, да му спасу част и достојанство! Наравно, сад више нема (на велику жалост папине дипломације) ни једне државе, која ће извести војску на кланицу, да ломи копља за њега и оснивање државе „христовом намеснику на земљи“.

Руско-јапански рат.

Као што се није обистинила она вест, да је код Лиаојанга дошло до тешке борбе и да су Руси претрпели пораз, исто тако су преухитрене и све оне вести, да су Руси напустили Инкау Ниучванг, да су Јапанци посели били Такушан и т. д. Показала се као лажно и оно јапанско тврђење, да жељезничка веза са Порт-Артуром није успостављена била поново. Тек најновије брзојавне вести тврде, да су Јапанци понова пресекли жељезнички саобраћај са Порт-Артуром и да су у Такушану искрцали јаку војску. Међутим Руси се налазе у Инкау Ниучвангу, и како најновије вести јављају јако руско оделење отишло је у правцу Кајчуа код Ниучванга. По овоме изгледа да ће ту још доћи до борбе. Јапанци су пошли према Хајченгу и Кајчу, где су брегови много ни жи, сигурно су решили да ту пређу брдо а не код Мотијена кланца где су много виши. Ако Јапанци стигну у Хајченг и Кајчу онда ће у корену пресећи жељезничку везу Лиаотунга и са југо-истока попретити Ниучвангу. Руси као да су сазнали за тај јапански смер, те су престали са шиљањем војске у Мотијен кланац, већ су је послали према Кајчуу. Најновије вести јављају да се из околине Ниучванга чује јака топовска грмљава, ово треба да значи да је дошло већ ту до већег окршаја.

Најновије вести ово су:

Званични извештаји.

Генерал Карковић послао је у среду овај брзојаван извештај: По вестима из околине реке Далинке Јапанци нису до понедељника у вече још били посели Такушан. Једна сотнија козака била се приближила 1½ клмт. Луодванмиау. Ту је прво између ње и предстраже, за тим ње целе и једне јапанске компаније, дошло до борбе. Јапанци су брзо добили појачања и сотнија се нашла у борби са једним целим непријатељским батаљоном и са пола ескадрона. Међу тим је јапанска инфантерија прешла Далинку. Заповедник сотније, Сарајев, окренуо је лево и извео је сотнију из непријатељског домашаја. На 8 километара пред Сацекогом поново се сукобио са непријатељском коњицом, која се повукла испред пушчане ватре козачке. У обе ове борбе козаци нису имали губитака. Код Јапанаца један официр и 1 војник онеспособљени су за борбу.

Генерал Пфлуг јавио је у четвртак из Мукдена: Вести страних листова да су Руси напустили Инкау и да су се повукле руске трупе, које чувају жељезницу, а ову поверили Кинезима, нису истините.

У четвртак послао је генерал Карковић генералном штабу овај брзојаван извештај: Једно јапанско оделење од две три компаније, налазило се последње ноћи источно од жељезничке пруге и отишло је за тим према југо-западу. — Једно руско оделење приближило се на један километар утврђењима, које Јапанци граде код Пидзева, и која су била поседнута од једне јапанске компаније. Са обе стране отворена је пушчана ватра. Један наш војник је рањен. — По кинеским извештајима Јапанци су до сад искрцали 20.000 војника са брдским и опсадним топовима. Пидзево је поседнуто од 1500 јапанских војника. У понедељак су 4—5 непријатељске компаније биле опселе пошту у околини села Инкаја. Од поштанског особља четворо су убијени а осморо рањени. — У уторак су се јапанске чете удалиле од железнице. Железничку везу са Порт-Артуром успоставили су војници 4. транзамурског железничког батаљона, под заповедништвом генерала Спиридона. У понедељак и уторак јапанска оделења посела су места Мудиатун и Сиадиатин, 12 километара југоисточно од Пумантира. Друга јапанска оделења утврдила су се 10 клмт. западно од Пидзева. Једно непријатељско оделење било се приближило на 20 клмт. источно од Вафонтијана, но вратило се чим је наишло на наше уходе. Једно мало оделење наше војске било је у понедељак продрло на 10 клмт. до Пидзева, нашло је да је непријатељ посео место Такциафан Непријатељ је из топова почео био да пуца на то наше оделење.

Руска брзојавна агенција јавља од петка како је у Мукден стигла вест, да су се Јапанци поново приближили прузи. Дошло је до окршаја, при чему је од руске страже погинуло и рањено 4 војника. До 10.000 Јапанаца са 50 топова налазе се у Саличајпуци.

Кретање Јапанаца.

Нарочити извештач руског брзојавног звања, јавио је у четвртак из Мукдена ово: Стигле су вести, да једна јапанска дивизија иде из Фенгванченга према Хајченгу. Друго једно јапанско оделење иде према Саунчиу. Осим тога виђено је једно мање оделење непријатељско југо западно од Фенгванченга. Јапанци прелазе и доњи ток реке Тајанго. Незна се тачно број Јапанаца који су се искрцали у Пидзеву. Залив Сичао у нашим је рукама.

Руско утврђење код Лиаојанга и Мукдена.

Из Шангхаја јављају, да Руси живо подижу јаке земљане насипе изван Лиаојанга. Саградили су троструке шанчеве испред све четир капије варошке У кланцу Мотијену граде тврђавице у и ван Мукдена. у близини других вароши утврђују мине. Утврђења код Аншана (јужно од Лиаојанга) довршена су.

Руси у Кореји.

Из Токија јављају, како се испоставило, да се једно оделеље козака налази у Јангпенгу између Анцуа и Унзена. Ово руско оделење, које је омање, састоји се само из коњице и задатак му је да узнемирује бок јапанске војске и њихову везу јужно од реке Јалу.

Даље јављају из Токија, да је оно оделење козачко, које је напало Анцу, било 500 момака јако. Кад су Јапанци добили појачања са севера и југа, козаци су се повукли.

Из Сеула јављају, да они козаци, који су напали Анцу, припадају колони генерала Мандаритова. Још се вели да се та колона састоји из 600 транзбајкалских и 100 усурских козака. Дошла је из Лиаојанга, прелазећи дневно 25 километара. На крају се тврди, како заробљеници тврде, да та колона има ране само још за 12 дана.

Да ли је пристаниште порт-артурско затворено.

Као што је познато, руске вести и руски листови поричу, да је пристаниште порт-артурско затворено. „Новоје Времја“ вели, да је вест о затварању пристаништа неистинита, а то најбоље доказује околност, да је после борбе са јапанским брандерима, велика убојна крстарица „Ашколд“ упловила у пристаниште.

Притужба јапанског посланика.

Из Лондона јављају, како се јапански посланик у Пекингу притужио кинеској влади, што руски војници непрестано упадају у кинеско земљиште, и тражио, да кинеска влада учини сходне мере и стане томе на пут. Подсетио је Кину на то, како Јапанци свугде морају ићи, куда год иду и руске чете.

Кина и Русија.

Из Лондона јављају, како се кинески генерал није хтео на позив Куропаткинов да уклони из Мукдена, правдајући свој поступак тиме, што се у тој вароши налазе гробови царских кинеских предака.

Руси и Кинези.

Немачки листови имају врло занимљив опис о томе, како путују Руси. У њему се вели, да Руси кроз све крајеве руске и кинеске не троше свој провијант, већ добијају новац, за који рану купују. Кинези у Манцурији радо продају и износе пред руску војску узварено млеко, кувана јаја и све друго. Руси тиме заштеде свој провијант. Ово је најбољи доказ, колико су Кинези а нарочито Манцурци наклоњени Русима.

Зарођење Дањног.

Како јављају из Лондона тамо је стигла вест из Петрограда да је Алексејев брзојавио цару Николи, да су Руси пристаниште Дањног бацили у зрак, да би отежали тамо Јапанцима искрцавање војске и топова. Тиме се тумачи и она праска, која се чула. Ова вест изгледа прерана, јер руски извештаји ништа не говоре о томе.

Писма из Источне Азије.

XXXVII.

Господине уредниче!

Стигли смо хвала Богу до Будимпеште. Ту се сад мучимо, да дођемо што пре до пасоша, а остале ствари смо поручили још раније.

У Будимпешти нема рата, да бих Вам могао о томе писати, али је био ове недеље дворски бал. Познато Вам је, да је тамо био и отац Георгије и епископ Лукијан.

Отац Лукијан се око поноћи повукао у омању дворану и гледао, гледао, гледао... Гледао је неке злаћане шаре на дувару, али не може да их види добро, јер баш пред тим шарама стајале две смеђе лепојке. Сигурно се љутио, ал шта је знао, него да гледа, гледа, гледа.

Оца Георгија су тражили многи и многи: политичари, дипломате, ал као за пакост, нико да га примети. Пролазе поред њега, траже га, а не виде га Е ако то није чудо онда, онда незнам шта је.

И тако отац Георгије иде сам, иде, иде, иде, као — изгубљен. У зло доба наиђе на епископа Лукијана. Куцну га лако по рукаву:

— Та што си се толико загледао?!

— Гледам оне шаре на дувару.

— Добро добро; хајд самном? — И одведе га у крајњу дворану у скровито место.

— Шта си чуо?

— Козаци упали у Кореју, дошли јапанцима за леђа и тек што нису заузели двор корејског владара.

— Та мани ме Козака и Кореје и корејанског двора него шта си чуо о оном.

— О ком?

— Та о ономе, који ми је као Козак за-

шао за леђа и прети да ми заузме двор. О епископу Милашу.

— О њему сам слабо што чуо. Овде се не говори о томе.

— Знам, знам, теби је стало до шара. У њих си се загледао а ово те не занима.

— А ко би се загледао у њега... Сви смо ми њега изгубили били из вида. Држали смо, он мисли о канонима, он пише о васеленским саборима, а кад тамо, сад тек видим, да испод мире сто ђавола вире.

— Да, да! Подвукао се!

Сад он извађа присједињење далматинске и босанско-херцеговачке цркве.

— Та марим ја за босанско херцеговачку и далматинску цркву. И марим ја што су мене обишли.

— Него?

— Па зар ниси чуо о оном свечаном синодалном ручку у Бечу. Здравили су му чујем као патријарху проширене карловачке митрополије. Ја сам им бајаги упрљан за то. Ал хајд, хајд. Још ја имам једног адута! — И оде у другу дворану.

А кад је отишао, приђе неко епископу Лукијану и пита га: — Куд оде отац Георгије тако љут?! Шта мисли да ради?

— Не знам, вели епископ Лукијан.

— Хоће ли да се одупре новој октројци?

— Не верујем!

— Па шта хоће?

— Не знам!

А онај други рече полугласно: — Чини ми се, он ће пристати на све, па после тражити да у проширеној карловачкој митрополији купи верозаконски прирез и саборске трошкове.

За сад се задовољите с овом причицом. А сутра ћу вам по свој прилици јавити: Кад мислимо доћи у Нови Сад да се опростимо, па после преко Будимпеште, Кашаве, Одерберга и Петрограда, у источну Азију.

Ваш искрени извештач
из Источне Азије.

Вести из места и са стране.

Епархијски бачки фонд.

Штампан је завршни рачун прихода и расхода епархијског бачког фонда за годину 1903., под управом епархије бачке у Новом Саду. Из свега се види да је готовина реченог фонда на крају 1903. године била 65.295·91. круна. На крају 1902. године износила је имовина 61.548·03. круне. Повећана на годину дакле са 3.747·88 круна. Од укупне имовине уложено је у новосадском централном кредитном заводу 46·136 кр. 22. пот. у новосадску српску задругу 12.627 круна 40. пот. у учитељску задругу 3791 кр. 30 пот. Неприкупљен принос од црквених општина износи 347 кр. 50 пот., неприкупљен принос од православног свештенства 611 кр. 16 пот. а неприкупљен принос од администрација 611 кр. 96 пот. Предујмови износе 378 кр. 30 пот. а преосталала готовина 716 кр. 57 пот. Свега дале 65.295 кр. 91 пот.

Прослава стогодишњице устанка у Србији.

Читамо у београдским листовима, да је главни одбор за ту прославу, поднео министру просвете предлог, који је усвојен:

„Да се у свима отачаственим црквама на подесном и видном месту узидају камене плоче на којима ће се урезати имена свију оних грађана дотичне црквене општине, који су изгинули у ратовима прошлога столећа за ослобођење и независност Краљевине Србије. Ово ће бити не само трајан и вечан споменик свима онима, који су својим животом искупили слободу наше отаџбине, него и подстицај за будућа поколења, на којима остаје да започето дело доврше, јер ће видети да захвално потомство уме да цени жртве поднесене на олтар отаџбине.“

Осуђен.

Још 1901. године, за време избора за угарски државни сабор, писао је сарадник „Браника“ Сима Станојевић неке белешке у „Бранику“, у којима је гадно сумњичио Саву Стојковића. Кад га је Сава Стојковић тужио и тражио да се докаже истина, Сима Станојевић се извијао на суду, да он није хтео вређати и да тамо нема увреде. Сад је решио највиши суд ту ствар и осудио је Симу Станојевића на 5 дана затвора, 20 круна глобе и судске трошкове. Осим тога, да „Браник“ мора ту пресуду донети на челу листа. Као што се види, „Браник“ и његови сарадници клеветају свет, а кад дође да доказују оно што су писали: онда нису хтели да вређају, нити да кажу што ружно.

Пазите на децу!

Девојка Етелка Лазар (у Будимпешти), пошла је са запаљеном свећом у подрум. Некако се догодило, да јој се хаљине запалише. За тили час је пламен обузео. Док је помоћ стигла, дете је било сасвим израњено и борило се већ с душом. Пренето је у шпитаљ али је одмах и умрло!

Венчић.

„Добротворна задруга Српкиња Карловкиња“ приређује у очи Спасов дана 6. (49.) маја 1904. г. у просторијама српске читаонице у Карловцима венчић. Почекак у 8 сати у вече. Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Позив на претплату. 1. маја

отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем априла истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец мај обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

ПОЗИВ
НА РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „РАДА“
ЗА ИЗДАВАЊЕ СРПСКИХ КЊИГА И НОВИНА,

која ће се одржати у Сомбору на други дан Духова 17. (30.) маја 1904. у 12 сати у подне, у дворани зграде српске православне црквене општине.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управног одбора.
2. Извештај надзорног одбора.
3. Извештај књижевног одбора.
4. Избор $^1/_3$ управног одбора.
5. Избор $^1/_3$ надзорног одбора.
6. Преузимање „Заставе“ у власништво.
7. Посебни предлози.

Уједно се напомиње, да сваки деничар који хоће да има гласа на главној скупштини, има најмање дан раније депоновати своје деонице у друштвену благајницу у Руми (16. §. друштвених правила).

Наглашује се, да биланса друштвена за прошлу годину стоји изложена у канцеларији потписанога председника друштвеног.

У Руми, 29. априла (12. маја) 1904.

За управу:

Др. Ђорђе Красојевић,
подпредседник.

Др. Жарко Миладиновић,
председник.

Брзојави „Застави“.

Стигли 1. маја.

Састанак краља Петра и кнеза Фердинанда.

Београд (стигао 30. априла по подне). Сутра у 11 сати у јутру састаће се краљ Петар са кнезом Фердинандом у Нишу. Краљ Петар путује у Врању, кнез Фердинанд у Беч, те ће се на том путу састати. Краља Петра прати Пашић и Грујић. Овом састанку припада велики политички значај.

Београд. Сутра у суботу одлази краљ у Врању, изићи ће у Нишу, где ће се састати са бугарским кнезом Фердинандом. Ниш се спрема да дочека краља а и кнеза бугарског, као владара братског народа. Краља прате: председник министарства Грујић, министри: Протић и Пашић, секретар Ненадовић и ађутант Милошевић. — У Нишу ће бити свечани ручак за 60 особа. Кнез Фердинанд је први владар, с којим се састаје краљ Петар од кад је наступио на престо.

Београд. Данашњем састанку краља Петра са кнезом Фердинандом приписује се врло велика важност.

Угарски сабор.

Будимпешта. Финансијски одбор примио је у начелу законски предлог о инвестицијама.

Руско-јапански рат.

Мукден Јапанци су поново посели Пулантијан. Свеза са Порт-Артуром прекинута.

Сеул. Друга јапанска армада са 70 хиљада војника превезена на 83 брода и код Такушана се искрцала. Руска владивосточка флота је још затворена. (?!) У близини код Ниучванга чула се јака пуцњава из пушака.

Ниучванг. Разбојничке чете пљачкају по околини. Држе да заступник Алексејева, Павлов, ради у Пекингу на томе да Кина преузме управу Ниучванга. Један део јапанске војске иде на Сузијан. Држе да ће Руси своју војску код Мугдена повући на Карбин. Са Порт-Артуром је прекинута свака железничка и телеграфска веза. Руси су сагорели све жељезничке станице и провијант, који нису могли понети.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 13. маја 1904. г. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 21.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 7·90—8·55—— бачка 76—78 кила 7·85—8·35 банатска 75—78 кила 7·70—8·20; сремска 74—78 кила 7·60—7·95 на три месеца унапред. — Нова раж 6·25——6·45. Јечам 5·70—6·—. — Зоб (овас) 5·05——5·10. Стари кукуруз ——·——·——; нови паритет Будимпешта без гаранције 5·05——5·10; за Штајнбрух — до —— — Ситна проја ——. — Банатска репица нова 9·50—, а купусара —·——10·50 Лањено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Правац (тенденција): Готово жито је са $2^1/_2$ потуре скупље.

Примедба: Данас је продато 2140 мц. сентомашке пшенице по 78 кила за 8·40; 700 мц. бачке пшенице по 75^5 кила за 7·90; 590 мц. старо-бечејске пшенице по 77 кила за 8·30; 1100 мц. подунавске пшенице по 76 кила за $7·77^1/_2$; 1100 мц. панчевачке пшенице по 75 кила за 7·40; 2050 мц. српске пшенице по 77 кила за $7·52^1/_2$; и 3100 мц. српске пшенице по $76^1/_2$ кила за $7·37^1/_2$ — све на три месеца унапред. — Данас је отказано 8000 мц. жита и 6000 мц. кукуруза.

Термини по закључку берзе у $^1/_2$5 сати после подне.

Пшеница за октобар 1904. 8·14, а за мај 8·02. Раж за април —— а за октобар —6·70. — Зоб за мај —·, — а за октобар 5·58. — Кукуруз за септембар 1903.—— за мај 1904. 5·01, за јули 1904. 5·14. — Репица за август 1904. 11·10.

Праве старе сремске
ШЉИВОВИЦЕ,
коме је повољи, за коју се гарантује, да је чиста и права, стара од 12—16 година, добива се у трговини пића
ДУШАНА ДАЉЧЕВА,
у СОМБОРУ
(Бачка). 421 1—10

Шаљем поузећем у флашама.
Цена је по **1 литри 2 круне** са флашом без подвозна трошка.

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА
лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (**Raffaele & G. Godina — Triest**). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (**Nachnahme**). 24 68—

Ужасни болови, који ми се из леђа пренесоше у руке, проузроковали су ми врло непријатан живот. Болови су ми били тако, да се нисам могла сама ни обући. А сад? Гле чуда! Ликер „Godina,“ г. г. апотекара **Рафаила и Г Година**, у мојој 75 години, отклонио ми је бол, и нема му више ни трага.

Испуњена чувством највеће благодарности, захваљујем најсрдачније и обећавам, да нећу погрешити, ако препоручим свуда ликер „Gogina.“

Моле, 10. јануара, 1901.

Одана
Марија Арнањи.

25 16—

На Кисачком друму продајем из слободне руке **ДВЕ КУЋЕ** на једном плацу под бројем 28. састојеће се из 4 собе, 1 дућан са намештајем, са добром шталом, чардаком новим од 7 хвати, под њим магазин од доброг материјала.

Упитати код куће власника.

Јаша Палић,
Нови Сад.

418 1—3

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

ЈАШЕ ГРГУРОВОГ

у СОМБОРУ,

потребује **једног вештог ПОМОЋНИКА**, који потпуно српски, мађарски и немачки језик говори. Ступити може 15. маја до 15. јуна 387 4—4

ЛИПИК

У СЛАВОНИЈИ,

Купатило првог реда.

Једини топли алкалски извор (64° Цел.) на копну, који има јода у себи.

Станица љоњске железнице (преко Дугог Села). Осим тога станица јужне железнице Пакрац-Липик.

Награђен у Будимпешти, Бечу, Лондону, Риму, Бриселу. Елегантно удешене топле купке, завод за лечење водом, Булингов инхалаториум, кухиња по лечничком пропису, санаториум за децу, купатило за официре. Елегантан кур-салон, кафане и рестаурације, велики паркови, куглана, купалишна музика, изврсни купалишни хотели, електрично осветлење.

За реуматизам, улог, ишиас, костобољу, катар у стомаку, греви и т. д., као и за све скрофулозне и друге болести крви и т. д. изврсно је купатило.

Док траје купалишна сезона лече у њему десет изврсних лекара.

Липичка воде са извора може се добити непосредно код управе, а осим тога и преко Л. ЕДЕШКУТИЈА у Будимпешти.

ЛИПИЧКА ИЗВРСНА СО, поручује се непосредно код купалишне управе.

Сва извешћа даје

333 3—5 УПРАВА КУПАТИЛА.

ПРЕДПОСЛЕДЊА НЕДЕЉА!

ЛУТРИЈА ФОНДА КРАЉИЦЕ ЈЕЛИСАВЕТЕ

под највишом заштитом Њ. ц. и кр. Височанства госп. надвојводе Франца Фердинанда

100.000

круна вредности, даље згодитци по **5000, 3000, 2000, 1600, 1000 К** и т. д. и т. д. 290 7—12

укупно **7000** згодитака

Једна срећка 1 Круна.

Вучење
неопозивно 28. маја п р. 1904.
под званичним надзором.

Продавнице у **Новом Саду:**

у трафици:

Јована Ернста | Вилме Шиф
Игњата Урбана, | Михајла Вагнера

и код филијалне управе
Budapest, V., Nádorutcza 23.

Бр. 4789./1904.

ТЕМИШВАРСКА ВАШАРСКА ОБЈАВА.

Овогодишњи св. Духовски

ВЕЛИКИ ВАШАР

одржаће се

26. маја до 30. маја 1904. г. п. р.

Догон сваковрсне марве је на вашару дозвољен од четврта 26. маја, од 5 сати ујутру почевши.

Темишвар, 20. априла 1904.

Од варошке главне капетаније.

БАНДЛ РЕЖЕ
варошки велики капетан.

410 1—2

Вашар банатских коња, рогате марве, оваца и свиња. — Вашар за воће, пољопривредне продукте, за трговину и занатлијство.

У Новом Саду и околини

могу се срећке класне лутрије из највеће и особито срећке банкарске радње

A. Török & Comp.

Budapest, Theresienring 46./a.

искључиво **Само код мене**

добити:

Вучење I. класе већ 17. и 18. маја о. г.

Уплата за I. класу:

1/1 срећка	1/2 срећке
12 круна	6 круна
1/4 срећке	1/8 срећке
3 круне	1 к. 50 п.

Са високопоштовањем

ХЕРМИНА РУЧКА,

Трафика на железничкој станици

НОВИ САД. 398 3—8

Штајерско земаљско

КУПАТИЛО НАЈХАУЗ КОД ЦЕЉА

(Neuhaus, bei Cilli)

приповнато топло алкалично купатило од 31°C. и гвожђаном изворском водом за пиће. 397 метара му је висина изнад мора. Железничка станица Целе (Cilli). 8 сати удаљено од Беча и од Будимпеште, 4 сата од Загреба а 3½ сата од Трста. Топла купатила, употреба гвожђане воде под лекарским надзором, електрична купатила, лечење хладном и топлом водом, лечење шведском гимнастиком, електрицитетом итд. 282 7—10

Изврстан успех лечења

код женских болести, болести живаца, костобоље, реуме, болести мокраћне бешике итд. Свака врста развијања и забаве, купалишна као: музика, читаоница, дворана за играње, биљар, Lawn-Tenis и Ping-Pong, куглана, изврсне гостионице, балови, концерти, лов, риболов, дивно шеталиште, поштанска и телеграфска станица. Умерене цене.

Директор и купалишни доктор Dr. Hiebaum. Обавештаје и проспекте шаље управа купатила бесплатно. Сезона почиње 1. маја траје до 1. октобра (п. р.)

КОРЕСПОДЕНТ (књиговођа) српског (хрватског), немачког и мађарског језика, који располаже још са дневно два слободна часа, тражи места у једном овдашњем контоару.

Понуде ваља упутити на администрацију „Заставе“. 412 2—3

Grand Prix, на светској изложби у Паризу 1900.

КВИЗДОВ

Корнајбуршки прашак, за рањење марве.

Дијетично средство за коње, рогату марву и овце.

Већ од 50 година налази се у свима штталама, кад коњи и марва немају вољу на јело, при рђавом нарећу, за побољшање млека и за болу, мужу код крава.

Цена једној кутији 1 К 40 пот., једној пола кутији 76 пот.

Прави је само онај, који имаде ову овде забележену заштитну марку. Шаљем илустроване каталоге бадава и франко. Главно стовариште:

180 5—25 **Franz Joh. Kwizda,**

ц. и кр. аустро-угарски, краљ. рум. и кнез. бугарски дворски набављача.

Kreisapotheke, Korneuburg bei Wien.

КО ПРОБА, ДОБИЈА!

● 110.000 лозова ● ● 55.000 добитака ●

Свака друга срећка извлачи добитак.

За кратко време већ почиње извлачење кр. уг. повл. класне лутрије, код које ће се добитци од

односно ЈЕДНОГ МИЛИЈУНА КРУНА

а нарочито:

600.000	круна	400.000	круна
200.000	„	100.000	„
90.000	„	80.000	„
70.000	„	60.000	„
50.000	„	40.000	„
30.000	„	25.000	„
20.000	„	15.000	„
10.000	„	5.000	„ и т. д.

изжребати и у готовом новцу исплаћивати.

Немојте се одоцнити, а да не покушате суделовати при овој тако згодној прилици великих добитака ове лутрије, која стоји под надзором кр. угар. владе и поручите срећке **само** код **Bankhaus Sternberg, Budapest V, Nagy Korona utcza 15.** на чију се радњу изобиља среће осмехнула. Послуга је тачна и дискретна. Званични план разашиље се на захтевање франко.

358 8—8

Цена срећки прве класе:

Цео лоз 12 К, половина лоза 6 К, четвртина лоза 3 К, 1/8 лоза 1·50 п.

Продаја

по **оригиналној** фабричкој цени а по фабричком ценовнику који стоји на увид.

ГЛАВНА СТОВАРИШТА

код

Михајла Берлета у Ков. Сентивану.
Филипа Паракера у Иригу
Седер Михајла у Ст. Футогу.
Стевана Јустуса у Карловцима
Стевана Елера трговца у Бекерлефалва.

Свака потпуно практична домаћица

која каквоћу емајлног посуђа не цени по чистој спољашњости боје, већ једино и само по **истрајности, издржљивости у употреби и јефтиноћи**, купује данас искључиво

сивасто емајлисано

СЕЦЕСИОНО **ЕМАЈЛ-ПОСУЂЕ** ЗА КУВАЊЕ

од Commandit-Gesellschaft **P. Westen**. Pressburg-Ligetfalu.

ГЛАВНА СТОВАРИШТА

код

Милоша Кићанског Н. Сад, Вуковићева ул. 40
Антон С. Тота гвожђара Нови Сад.
М. Вулпе Нови Сад.
Николе Рајса у Гајдобри.

Продаја

по **оригиналној** фабричкој цени а по фабричком ценовнику који стоји на увид.

375 3—6

400 000 хектол. у промету.

Подрумска бурад будућности
јесу
СТАКЛЕНА БУРАД У ЦЕМЕНТУ
за вино, пиво, ликер, ракију, спирит, петролеум, етерична уља и т. д. фирме
Rostock & Hoffelner,
309 **Klosterneuburg b. Wien.** 6—12

Треба тражити проспекте.

Сезона мај до октобра
(Октобра до априла зимска сезона.)

Минерално и блатно купатило. **ДАРУВАР** (Славонија).

Станица јужне жељезнице, директна веза са Будимпештом и Бечом.

МИНЕРАЛНА (ГВОЖЂЕ) И БЛАТНА КУПАТИЛА.
На извору топлота од 34°—50° С.

Мраморна, порцеланска и блатна купатила. Опробано лековито дејство код свију женских болести, малокрвности, рематичких и костоболних афекција.
Са сваком комфортом удешено.

Ново фаинго — оделење. Паковане са ванредно снажним минералним блатом даруварским, ванредни успех против реоме и узетости и застарелих женских болести. **Новозидано елегантно удешено оделење са становима, као и новозидана дворана за читаоницу скопчано све са Ивановим купатилом и са фанго оделењем грејаним ходником** Од римских времена овамо изврсно приповнато старо купатило у дивној долини славонских планина, коју круже брегови са свију страна. Здања купатила леже у дивном парку. Има ецитално осветлење, музика, куглана, разне игре, кренухени и библиотека. Излети по повесничкој и романтичној околини. Дивна шетња која утиче на разонођење гостију, особито оних из вароши

Сво **препитање** у купалишном курсалу I. класа 80 кр. II. класа 60 кр. месечно. Послуга стална и изврсна. За војнике и чиновнике железничке и државне попуст. Пре и после завршене сезоне олакшица у цени. Главни купалишни лечник Др. **Фишер**, а осим тога ординирају још два лечника у месту. Проспекте и извешћа даје драговољно и с великом готовошћу

359 3—8 **Купалишна управа,** Дарувар.

Хоћете поклоне?
тако јефтине и лепе као нигде да купите, купите само код

ШАМУ КРАУЗА
драгуљара и сајџије у Новом Саду, Фрање Јосифа (главни) трг бр. 3. поред хотела „Јелисавете“.

Најјефтинији извор куповања!

у читавом Новом Саду: Прво у драгуљама, **златној и сребрној роби**; као: **златно** прстење за даме и господу, златне ланце за женске и мушке, златне минђуше, брошеве, игле, дугмад, копче, амулете, срца итд. Кутије за дуван и цигаре, од сребра и туле, палице од сребра и туле. Даље, **златни и сребрни џепни сатови**, сатови за зид и са шеталицом. Друго ванредно јефтине фабричне цене за најлепшу и најбољу

Робу од кина-сребра 417 1—1

као у луксузним предметима, као: компотијере ауфсеце, корпе, чираке, кутије за шећер и масло, сервизе, тацне итд. као најфиније и најтрајнији прибор за јело! Прибор за јело (Essbesteck) од алпака-сребра уз гаранцију.

Стовариште оптичне робе: наочаре, цвикере, теразије и друге оптичне предмете сасвим тачне и јефтине.

АМЕРИКА
Из ХАВРА полази сваке суботе.
ПУТНЕ КАРТЕ
кроз француску пругу.
Добро и брзо одпремање. — Изврсна опскрба са вином и ликером.
Ближа извешћа даје бадава и франко
Französische Linie 141 7—8
Wien, IV. Weyringergasse 8.

Једини произвођач за Аустро-Угарску:
Gottlieb Voith, Wien, III./1.
2—5 349

Господи, Госпођама и Госпођицама.

Јављам, да је приспео нови и велики избор
СУНЦОБРАНА
у свима бојама и по врло умереној цени.
МИДЕРА
у великом избору сваке врсте.
РУКАВИЦА — ЖУПОНА
и сваковрсних **УКРАСА** за хаљине.
Мушки **ШЕШИРА** из првих светских творница, нове фазоне бели **КОШУЉА** и у бојама.

велики и т. д. **КРАВАТНИ КРАГНОВА МАНЦЕТНИ** **избор** и т. д.

Трговина код „Роде“ С. **КОВАЧ,**
4—10 380 Нови Сад.

!ОСОБИТА СРЕЋА КОД ТЕРЕКА!

недостижима

је срећа, која нашој главној колектури наклоњена. Већ више од 15 милиона круна добитка за кратко време смо нашим поштов. муштеријама исплатили; само за последње време

250 8—8

највећи добитак и то:

велику премију од 600.000 круна на бр. 57.080

ко и добитке од	**100.000 К**	на бр. 74366	као и добитке од	**80.000 К**	на бр. 83061
„ „ „ „	**100.000** „	„ „ 52528	„ „ „ „	**70.000** „	„ „ 81171
„ „ „ „	**100.000** „	„ „ 94780	„ „ „ „	**70.000** „	„ „ 5498
„ „ „ „	**90.000** „	„ „ 109780	„ „ „ „	**60.000** „	„ „ 51613
„ „ „ „	**90.000** „	„ „ 83610	„ „ „ „	**60.000** „	„ „ 76347
„ „ „ „	**90.000** „	„ „ 92787	„ „ „ „	**50.000** „	„ „ 4036

и осим тих још многи други велики добитци.

С тога препоручујемо, да се суделује у овој класној лутрији, која даје највеће добитке у читавом свету. — У идућој 14. угарској класној лутрији опет ће од

110.000 лозова 55.000

са новчаним добитцима бити вучени, а укупнојће се за неки 5 месеци извући лозови са добитцима од

14 Millionen 459.000 Kronen

in ca. 5 Monaten verloost.

Der grösste Gewinn beträgt im glücklichsten Falle:

1,000.000 Kronen.

Speciell 1 Prämie mit **600.000**, 1 Gewinn à **400.000**, 1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à **80.000**, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**, 1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**, 8 à **15.000**, 36 à **10.000**, und noch viele andere; zusammen **55.000** Gewinne und Prämie im Betrage von **Kronen 14,459.000.**

По углављеном плану уплата за оригинални лоз I. класе износи:

За 1/8 ориг. лоза ф. —·75 или К 1·50; за 1/4 ориг. лоза ф. 1·50 или 3 К
„ 1/2 „ „ „ 3·— „ „ 6·— „ 1/1 „ „ „ 6·— „ 12 К

и разашиљу се са **поузећем** (Nachnahme) или **кад се новац у напред пошаље**. Званични план бадава. Поручбине на оригиналне лозове молимо да се најдаље до

17. маја о. г.

са пуним поверењем на нас шаљу

A. TÖRÖK & Co.

Највећа трговина Угарске са класном лутријом.
BUDAPEST.
Одељење класне лутрије наше главне колекције:
Centrale: Theresienring 46|a. I. Filiale: Weitznerriug 4|a, II Filiale: Museumring 11|a. III. Filiale: Elisabethring 54|a.

Порука, коју треба одсећи. Herren A. TÖRÖK & Co., Hauptkollecteure, Budapest.

Молим за пошиљку ..... оригиналне срећке I. класне кр. угар. повл. класне лутрије са званичним планом извлачења.

Свота од ..... Кр. { **треба се на поузеће подићи** / **следи са поштанском упутницом** } Што се не жели, молимо да се превуче.

Тачна адреса .....

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.

Број 99. У Новом Саду у недељу 5. маја 1902. Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“, дионичарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

На биралиште — на уставно бориште!

Кад се „Застава“ наша, бројем овим залепрша и просторјем „Митрополије-Патријаршије Српске“ — широм Автономије наше.. по „свој нам кућици, својој слободици“ овуд у Угарској и, с њоме скопчаној краљевини двојној:

потећи ће, похитаће синци и потомци јунака.. бечког и хебског мученика Ђорђа доспота и Арсена патријарха.. на збориштa-биралишта, да бирају и да изаберу свуд себи заступнике, виђенике, ослонике, узданике — посланике на свој, Српски народни црквени сабор, у Сремске Карловце

И у добри час било.. и у бољи и најбољи!

Српска наша, народна црквена автономија, својазаконија.. скупоцена је тековина наших старих: небројаним жртвама откупљена, — потоком крви јуначке на бојним пољима.

Старославне књиге, уговор-повеље, и потоњи закони земаљски.. признају нам то и припознају Што је пак много шта у тима окрњено, прашином посуто засенуто.. о том, овај мах није говора ни поговора.

И „Закон је воља највиша“ — вели и верује народ српски, откако је. И тога се држи, и држаће се вавек!

И Српска народно-црквена автономија та — у аманет ти је остављена, светиња ти је, Србине, сој јуначки... да је храниш и од-а зла браниш — држећисе закона и свега, по закону:

да ти школа буде светла и напредна, црква слободна, — сав народ просветљен, озорен, осунчан: свешћу Српском, светињом Светосавском, књигом, својом народном; и науком; светла лица и погледа, раме уз раме да корача напред, на боље и најбоље, са народи просвећени, просветом у свем унапређени!

Србине! — И у ових крајевих — сам си своје среће ковач

У памет се и у разлог — у свест и у разбор... бирачи, браћо, и изборници!

Не бирајте лажибранце лицемерце, што иза бусија, бедема-браника свога — срљају, на речи празној јуначе се, размећу се. Чим напаст навали откуд на автономију ти самозаконију — поскакаће у шанац у запећ, у ровове и јаруге, у мутну воду, да по њој лове хасне и пробити, као и доселе што су!

Не бирајте ни преблаге лицем опаке срцем, преврт-очи, брижи-чела — што ниц-падају и метанишу испред виших од себе, да по том газе и ниподаштају ниже под собом!

Бирајте — изберите људе ведра лица, чисте душе, срцем небојше, радом вреднише... што под „Заставом“ својом, под заставом српском... лицем к лицу у свако доба готови супрот стати свакој злоћи и обести, чим потегне крњити, рушити ма и камичак „кућице ти, слободице твоје...“ автономије.

Бирајте, свуд кандидате српске народне радикалне странке, које, сагласни, већ огласисте — што ће на српском народно-црквеном Сабору нам хтети и смети стати, и на страшну месту постојати; што ће све радити „ни по бабу ни по стричевима, већ по правди“.. по реду и закону: по сроченом и примљеном програму на великоме збору своме, ускршњем, „митрополије патријаршије српске — автономије наше.“

Александар Сандић.

Изборна борба

за српски народни црквени сабор.

Програмни говори радикалних кандидата поп Боже Поповића и др. Славка Милетића. У понедељак пре почетка избора, сазвао је месни одбор српске народне радикалне странке у Новом Саду, збор бирача радикалне странке. На том збору држаће програмне говоре др. Славко Милетић и поп Божидар Поповић. Збор ће бити у просторијама код три круне, а почеће у 9 сахати ујутру. Избор почиње у 10 сахати.

* * *

Из стапарског среза. Да се види, како раде у Стапару противници радикалне странке, износимо овај записник:

ЗАПИСНИК

састављен у Ст. Стапару 2. (15.) маја 1902. у присуству Гавре Плужарева, Младена Аперлића, Стевана Вукобратова, Томе Бојчева, Васе Аперлића, Гавре Мијашиновића и Плавше Лесковца.

1. Плавша Лесковац ставља питање на Гавру Мијашиновића: да ли је већ и он гласао на избору изборника за срп. народ. црквени сабор и како је гласао?

Гавра Мијашиновић одговара, да је он још пре подне гласао, но пошто није знао за кога да гласа, добио је једну штампану гласаницу са које је лепо и комотно изборнике преписао.

2. На питање Плавше Лесковца: да ли је и он две круне и ракије добио, одговорио је Гавра Мијашиновић, да није добио две, него, само једну круну, две ракије и једно пиво у великој гостионици од Уроша Стојакова повереника и Боривоја Станковића подпредседника овд. црквене општине.

На овај говор упозорио је П. Лесковац присутне, који су исто на знање узели и са својим подписима оверављају исправност овога.

Младен Апрлић. *Плавша Лесковац.*
Тома Бојчев. *Гавра Плужарев.*
Васа Апрлић.

* * *

Из **Каменице.** Наши изборници спремају се да се у понедеоник зором, пуни озбиљне радости крену у Руму на избор. Њих хоће да прате више честитих Каменичана, да буду сведоци народне победе, а с њима ће ићи и наш ваљани Андрија Марић, чије су гусле већ и Румљанима познате, па су га замолили да им дође и овом свечаном приликом, — али да понесе и гусле своје. Ја сам у пријатном положају, да вам могу унапред саопштити, шта ће брат Андрија, пред полазак на биралиште одушевљеним бирачима уз гусле отпевати. Па ево, нека и ви знате:

Није санак, већ је ведар данак.
Дигосмо се браћи на састанак;
Чисте душе, ко и доселе, —
Ја из наше Каменице беле.
Е па чујте једне песме нове,
У њој поздрав старца чика Јове.
Старина вас хтеде да замоли:
„Ој соколи, остајте соколи!“
Ал је чуо гласове умилне,
Ваших срца откуцаје силне,
Пак се топи у вељој радости,
И кроз сузе вели: „Бог да прости!
Србин данас мора соко бити,
А соколе нашто соколити!
Једно сунце са неба огрева,
Једна срећа нама се осмева,
Једна ј' мéта, што нас у вис пење,
Та једно је и српско поштење! —
Совуљаге нек по мраку лове.“
— То је поздрав старца чика Јове.

* * *

Фелдварац. Наша радикална листа победила са 142 гласа против 42. Противничку листу предложио је наш бележник Бошко Поповић, кога су наши противници наговори на то, не били постигли што његовим ауторитетом. Изабрани су ови радикални изборници: Пера Козаров Мирко Суботин, Мила Стојшић, Младен Маријански, Нова Татић, Светозар Војновић, Стеван Кнежевић, Лазар Ђурђев, Гавра Атанацков, Панта Ракић, Моја Бранков, Стеван Рус.

* * *

Велика Кикинда. Овде су Георгијеви људи са алмажанима отворили новчанике и сви сложно раде за Марка Богдана против Паје Еремића који се истакао са радикалним програмом.

* * *

Мошорин. Обависмо избор изборника и изабрасмо све чврсте и одлучне радикале. Имена наших 14 изборника ово су: Рада Петаков, Аца Вранић, Иса Ивков, Ђока Белодић, Цвета Срдић, Јован Деспотовић, Урош Бекташ, Нова Никшић, Аца Ђук, Кузман Јанковић, Цвета Петрин, Душан Радонић, Милош Јовановић и Глиша Петровић, Живела радикална странка! Живели радикални кандидати др. Мита Мушицки и Иван Јелчић.

* * *

Кула. Једногласно изабрасмо за изборнике све чврсте и одлучне радикале. Одушевљење за радикалну странку велико. Живели наши радикални кандидати: поп Јован Јовановић и Мита Ђорђевић.

* * *

Ђала. При избору изборника радикална листа сјајно победила. Избор наших посланичких кандидата сигуран. Одушевљење велико.

* * *

Силбаш. При избору изборника изабрасмо све чврсте и одлучне радикале. Свих наших 12 изборника гласаће само за кандидате радикалне странке.

* * *

Лаћарак. Изабрасмо за изборнике све чврсте и одлучне људе, који ће безусловно гласати само за радикалне кандидате.

* * *

Уљма При избору изборника изабрасмо све чврсте и одлучне радикале. Победа наших радикалних кандидата у нашем срезу сигурна.

* * *

Избиште. При избору изборника наша радикална листа сјајно победила.

* * *

Загајица. Обависмо избор изборника и изабрасмо све чврсте и одлучне радикале.

* * *

Пишу нам из **Обровца:** У среду је био код нас избор изборника и изабрани су ови: Рада Недељков, Светозар Недељков, Стеван Бојац Паја Попов, Рада Пешин и Спиридон Јатић-Бида. Све сами челик-радикали, који ће на сигурно гласати на радикалног кандидата Душана Стојшића и поп-Божу Поповића.

* * *

Пишу нам из **новоградишког** среза: Управа српске самосталне странке послала је из Загреба силне агенте у наш срез и поплавила је срез писмима. Могу смело рећи, управа српске самосталне странке у свој Тројединици није развила овако очајничку агитацију као против радикалног кандидата др. Николе Ђурђевића. Међу

тим јој је све узалуд, јер ће др. Ђурђевић сјајно продрети. Немамо ништа против тога, што српска самостална странка ради за себе, само ова њена очајна и ако безуспешна борба против радикала упада у очи.

* * *

Ердевик. „Србобран“ је истакао у нашем срезу др. Чобанића, као проту-кандидата радикалној странци, и бори се за њега против радикалног кандидата. Међу тим ни једном јединoм речи не напада кандидатуру Георгијевог кандидата Шумановића, који је члан српског клуба и Георгијев човек. Нами међу тим поред свега тога не остаје друго, већ да се сложно боримо са самосталцима против Георгијевих људи, свугде тамо, где радикална странка нема кандидата. То иште од нас начело.

* * *

Пишу нам из **Горњег Карловца:** У нашој епархији владини органи ужасно раде против кандидата српске самосталне странке. Што се већма ближи дан избора, тим је пресија све гора, но ми се још увек уздамо у народну свест па и победу.

* * *

Радикалним изборницима жабаљског среза. Умољавају се изборници жабаљског среза, да сви дођу пре избора посланика у гостионицу Косте Михајловића у Жабљу, где ће се посаветовати о саставу изборног одбора.

* * *

Ст. Сивац, 3. маја. (Брзојав, стигао у ½ 3 сата по подне.) Избори изборника теку, наша већина огромна. Противници све употребљавају да избор спрече.

* * *

Ст. Сивац, 4. маја. (Брзојав, стигао у 9 сати ујутру) Председник устарабарског одбора парох Младен Јовановић, кад је видео да огромна већина гласа за радикалне изборнике, напустио избор да би га осујетио.

Као што се из овог брзојава види, противници радикалне странке чине све могуће незаконитости, да предупреде њезин успех. Наши браниковци, Вучетић и другови, који су ван поверења народног до грабили се устарабарске управе у бачкој дијецези, припремали су годинама ову ствар. Свугде, где год су могли, растеривали су законите општине, које су биле у радикалним рукама и постављаш привремена заступства Па кад су већ та привремена заступства поставили, нису се трудили, као што закон наређује, да организују нове, законите општине, него су оставили на управи своје креатуре, да би им крајњим незаконитостима омогућили успех при посланичким изборима. У бачкој епархији има данас да наведемо примера ради заступство: у Сомбору, Ст. Сивцу, Пачиру, Пирошу и т. д.

Може се овај избор обавити и касније, али нека буду уверени они, који су замесили овај колач, да успети неће и не могу. А наћи ће се и мора се наћи казна за онако недостојне свештенике и председнике изборне, као што је поп Младен Јовановић, који се не стиди, да пред очима народа изиграва закон и пљује народној вољи у лице и даје онако ружан пример силеџијства својој пастви.

* * *

Рума 3. маја. Данас сам вам брзојавио да је наш председник црквене опћине заказао избор изборника у опћинској дворани а не у школи, као што је био пре јављено. Шта је господу руководило, да нас отпреме у опћину, не знам, но свакако не чисте ствари, ваљда мисле уједињена господа либерали, клерикали, владиновци са господом чиновницима на челу са г. г. др. Поповићем, С. Милутиновићем (Тутом) и нашим добро познатим предстојником Новаковићем, да ће нас заплашити, те да нећемо смети за наше истакнуте изборничке кандидате гласати. Но не ће им ни то помоћи. Но, то је врло лепа илустрација слободе избора, и кад се овако поступа у Руми, где је већи део интелигенције, трговаца, занатлија, радикала, шта се тек ради по селима, где нема тих који ће наше автономне ствари у одбрану узети. У недељу ћемо се наћи очи у очи са том господом, доказаћемо им, да се разним смицалицама не постиже успех него мушком отвореном борбом.

* * *

Ковиљ Ст. Иван. При избору изборника наша листа победила. Борба је била велика. Наш поп Стева и сви чиновници централе упрли се били из петиних жила, само да победе. Та за бога наш поп Стева је ишао са једним изаеланством (које је једва скрпио) др. Илији и понудио му кандидатуру, па сад и у Ковиљ Ст. Ивану да пропадну. Касир централе призивао је људе к себи и „мећао им на срце“ да бирају изборнике, који ће опет бирати др. Илију. Књиговођа централе на сам дан избора ишао је од куће до куће, те лепим и претњама хтео бираче да примора, да гласају за њихову „либералну листу“. Но све им не поможе. Народна свест је победила и наша радикална листа сјајно продрла. Изабрасмо све чврсте и одлучне радикале, који ће гласати само за радикалне кандидате др. Миту Мушицког и Ивана Јелчића.

* * *

Пишу нам из **Куле:** У четвртак је извршен код нас избор изборника. Изабрани су свих 13 свесних и чврстих радикала. У нашем срезу много се радило против радикалне странке, али ништа им не поможе. Особито се заузео поп Боберић, да нас заведе. Кад је извршен избор, дошао је у школу и почео нам тепати, како је сад у нашим рукама да гласамо како хоћемо. Разуме се, навијао је, да гласамо с њим. Разметао се ту с његовим црвеним појасом и хтео да употреби прилику, да нас поцепа, кад је видео, да за изборнике нису изабрани неки, за које је он држао, да су требали бити изабрани. Рачунао је, да је то какав неспоразум на штету радикалне странке. Али се преварио. Стојимо ми сви као један човек. Кад је чуо, да ће свих 13 изборника гласати само на радикалне кандидате г. г. Миту Ђорђевића и Јована Јовановића он се озлојеђен уклонио са биралишта, претећи, да — кад је тако — онда неће бити сабора. Е гле, као да сабор зависи баш од једног попе Боберића! Могу вам рећи, да је сав званични апарат на ногама и ради за Симу Павловића, жупанијског физика, а кандидата „ван странака“. Жалост је то, што се тако ради. Али је радост, што им ни ова неће никако код нас упалити.

* * *

Вршац. (Брзојав.) Велики жупан Зака одступио. Изгледа да ће Змај бити једногласно изабран, јер ће се једва неко од наших либерала рескирати на то, да претрпи најсрамнији пораз.

* * *

Карловци, 3. (16.) маја. Нашем калуђерском „кандидату без програма“, патријарашком секретару и његовим „великим и малим“ протекторима, мало је што двор и народни фондови, гимназијски фонд и за друга, црквени одбор и магистрат раде из петиних жила, и свим дозвољеним и недозвољеним средствима, већ им треба још и — женска помоћ („кортешкиња“), па су ту сретно и нашли у жени нашега Брке тамбураша, којој су дали новаца, па сад она иде и кортешује, те гласове — купује. Бе, аферим, и тога још није било у нашој автономној борби, па, што нигде није било, нека буде баш у самом — Сијону!

А и „ак-народњак“, овдашњи градски сенатор Лаза Обреновић, упео се свом снагом, да извуче свога пријатеља и дугогодишњег градског заступника, г. патријарашког секретара. Тако он позива званично у своју канцеларију људе, па им налаже, да гласају и кортешују за патријарховог кандидата; избацује поједине људе од народне странке из пописа бирача, не достављајући им ни за што, ни из кога разлога. Црквени одбор, који је у клерикалним рукама, изоставио је хотимице из пописа бирача и оне људе, који, као кућевласници, према карловачким приликама (Јарковце) морају имати право гласа; дочим пак умећу накнадно у листу и оне, који нису никад ни плаћали парохијал, као на пр. раднике у патр. свити, и ђутуричаре у његовим виноградима, међу којима је један, који је заклао своју жену, па ради тога одлежао у тавници више година. Али то „њима“ не смета ништа, само нек их је више на броју.

Насиље, и безакоње на све стране, али ће, напослетку, ипак победити жива народна свест, и поштено народно осведочење.

* * *

Панчево, 2. маја 1902. „Браник“ у свом броју од четвртка доноси проглас на бираче који је „потписан“ од неких 287 бирача, и то са држане „конференције“ која је истакла за посланичког кандидата вароши Панчева др. Илију Вучетића за наш народно црквени сабор. Пре свега морамо констатовати ово: На тој јадној конференцији, која се претворила у таку само зато, што због малобројне посете немогоше држати збор образом, било је свега с брда дола до 160 њих све сами овејани аминаши и потркуше горког Павла. Настаје питање: Како је могло потписати 287 проглас са конференције, кад је свега било само 160? То је, видите, ишло сасвим лепо, онако по начину „солидних елемената“. Сваки шеф трговине, потписао је своје млађе сам, без да их је питао, затим су сами потписивали и све оне, који зависе од њих ма у ком погледу, а потписивали су чак и неке наше људе, само да би тај „проглас“ био што „импозантнији“ и неби ли се бар до дана избора мало утешио др. Илија Вучетић, кад буде угледао тако „импозантан“ број потписаних, ал то само до дана избора, јер на сам дан избора биће сасвим друга ситуација, и онда ће се видети, шта цела та комедија вреди. Или, зар није тако? Има ту који су потписали проглас, а никад свог века не платише парохијал, ал наши „нотабилитети“ хоће потписника, и то много потписника, те да бар пред свој коначни пад још једаред пропарадирају у своме лајбжурналу „Бранику“. Бадава, види се, да им је, што но наш народ вели, према глави, јер што год раде, раде без главе, те тако и овај проглас „удесише“, да им се цело Панчево смеје. Има још нешто, шта треба изнети вечне успомене ради. На прогласу су потписани: др. Светислав Касапиновић, Каменко и Паја Јовановић, дакле главни стубови кикиндског програма и први који 1884. изневерише начела односно програм „народно слободоумне странке.“ Пошто ти људи никад до данас се неодрекоше кикиндског програма, односно владине странке, а данас видимо, где истичу кандидате. „слободоумне странке“. Настаје питање: Шта је истина, ил су „нотабилитети“ још увек они стари од 1884. или „Браник“ сам себи истиче лажну фирму „слободоумног органа“, а овамо кокетира и иде испод руке са људима, који су у најодсуднијем часу изневерили народ, и постали политички кретени.

Панчевац.

* * *

Народ им је судио. Избори изборника махом су свршени, и либерали су потпуно сатрвени. Челенка њихова др. Илија Вучетић, у Шајкашкој неће зар имати ни један глас, који би га као посланичког кандидата истакао. Могли би то учинити једини свештеници, који су вирилни чланови. Народ му не даде до сад ни једног гласа. Остаде још у целој Шајкашкој само Жабаљ и Надаљ, да изаберу изборнике. У Жабљу је радикална победа скоро сигурна, а у Надаљу се не зна како ће још избор испасти. И је ли чудо, што се либерали крсте чудом. Па сам њихов вожд др. Илија рече запрепаштен: Поред три новчана завода наша, поред брата ми адвоката Живка, поред попа Стеве и Степановића, поред Сарајлије и Па-

пића, поред Миле и његовог изасланика, да не добијемо ни једно шајкашко место. Томе се нисам надао. Но др. Илија требао је више рачуна водити о народној свести, па би био на чисто, да је лисичењу и лепим речима прошло време. Шајкаши му показаше како народ уме да суди.

У паланачком срезу либерални кандидат »добри« Паја Гостовић, нема ни једног гласа народног, и ако је рођен Кулпинац. Нема га ни Геда Дунђерски, почасни солгабиров, и ако је обигравао натароше, и ако и други радише за њега. И српски народ у паланачком срезу показао је да је будан и свестан. Тако мање више стоји свугде. Либерале је српски народ отворено сахранио живе, но до тога је и морало доћи, јер они тако и радише. И данас су српском народу још отуђенији но и умировљени клерикали. Др. Илија и другови му око »Бранка« имају сада најбоље искуство, како српски народ, та фукара (како они српски народ називају) уме да суди.

* * *

У новоградишком срезу препоручујемо најтоплије др. Николу Ђурђевића као радикалног кандидата, а с тим у свези и кандидатуру врсног свештеника Саве Стојаковића, који је кандидован са самосталним програмом. Но на жалост, српска самостална странка ради и ружним средствима против дра Н. Ђурђевића, који својом интелигенцијом далеко надмаша оне, који против њега раде, а чији је карактер светао и чист. Самостална странка истакла је против дра Николе Ђурђевића, Лазара Башића, који пише писма у којима стоји да му његов српски образ налаже, да се стави као протукандидат радикалне странке. — Против овога жалосног господина је цео срез и он само врло недостојним средствима победити може. Толико за сад!

* * *

Рума. Од како је решкрипт у закон ступио, никад се није политичка власт мешала у изборе за црквени сабор; а било је више пута по две странке да су се бориле, но никад званични апарат тако радио није, као ово сада.

Румски предстојник не само што из свога котара бележнике цитира, него шаље румскога повереника полиције, којег Рума, а не котарска област плаћа, да у оближња места ноћу иде и људе себи призива, те им прво лепим, а после и прети, да за оне изборнике гласати имају, који ће Ђорђевића за посланика бирати.

Румског благајника, који је окупиран великим послом, шаље предстојник по Руми да кортешује, не обзирући се да и њега Рума, а не котарска област плаћа; а тиме благајно звање штете трпи.

Не знам, да ли ће који од г. варошких заступника имати куражи, да у првој седници запита г. Новаковића, којим правом румске чиновнике за своју кортешацију у Руми, и ван Руме, употребити може и сме, а при том и форшпан, који није обвезан ван Руме, а особито ноћу возити; љубопитљив сам, да ли ће заступство и то одобрити?

Г. Новаковић врло добро знаде, да закон строго забрањује, да се политичке власти у изборе за наш црквени сабор мешају; но он то ипак чини, само не знам, да ли је то по налогу преузвишеног бана, или Тоше Ђорђевића поджупана?

Али што је најглавније: једном приликом у прорачунској црквеној скупштини рекао је др. Поповић после свршеног прорачуна г. предстојнику Новаковићу: Ено онамо врата, изволте напоље ви овде више посла немате; па сад да народног кандидата сруши, здружио се предстојник са др. Поповићем, а здружио би се и са ђаволом, да само са владиним кандидатом, Ђорђевићем, продрети може.

Ово је жалосно, па и срамота по предстојника.

Али народе, на теби је, да добро отвориш очи, јер од посланика Срба **владине странке** ти немаш ништа очекивати, а још мање од њих на нашем црквеном сабору, јер они су ту да само Бранковића перу.

Изборници, чувајте се народне клетве, јер већега греха нема, него род свој издати; зато гласајте на народне кандидате, на **др. Богдановића и попа Моловића.**

У то име Бог вам помогао!

Кишфалуба. Код нас, на све стране, највећи притисак. Свештеници и учитељи, не смеју се ни мићи. Биће незаконитости у свакој опћини. Мохачки бирачи уложили уток против избора. Јагић оног дана, кад је био избор, многима је исплатио заостатке парохијала, те је с њима његова листа изборника победила са три гласа. У Мађар-Боји поп-Иса Бошњак са 4 одборника и 4 бирача за чеврт сахата обавио избор изборника док су остали бирачи дошли, избор свршен. И тамо је уложен протест Сечујском учитељу Душану Радојчићу, прети школски надзорник са дисциплинарном истрагом. Свештеници, као што се чује, добили строг налог од владике, да за Јагића и Чампрага раде. При оваком незаконитом раду биће за иста дивно чудо, ако народ остављен од своје интелигенције буде кадар победу одржати. Но свест народна биће јача од свега насилног и незаконитог рада.

* * *

„Бранику“! Питам »Браник« ово: Зашто не водите бригу вашег поп-Св. Дражића, који је у нашем срезу био пре 5 година кандидат клерикални — а при избору земаљском био обер кортеш Талијанов — против ваше челенке Лије — а данас вам је он либерални кандидат за Мокрин и Врањево? Није ово сједињење вас либерала с клерикалима?!

Моли одговора један изборник среза св. миклушког?

* * *

Суботица. Изборници црквене општине одушевљено понудише дру Владиславу Манојловићу кандидатуру с радикалним програмом. Он је прихватио кандидатуру. Одушевљење велико.

* * *

Рума. Ужасна пресија од предстојника Новаковића. Он путује по селима и најгрозније прети изборницима, да гласају за Тошу Ђорђевића и Анатолија Јанковића Даје бирати натароше, благајнике и политичке одборнике за изборнике. Веровнице неистините неизабранима издају.

ГОВОР

на гробу Милетићевом на други дан Ускрса.

Говорио: **Миша Еремић** ратар из Срп. Елемира.

Тужни камене! Хоћу ли те целивати? Хоћу; јер кад помислим кога чуваш, морам да те целивам.

Народни мучениче! Ево сам ти донео дугове, које си још родитељу моме, па и мени узајмљивао. Ево ти враћам дуг!

Народни мучениче! Опрости ми, што ти не могох донети све дугове! Али затајати их никада нећу и не могу. Оставићу тврд аманет деци својој да ти дуг не затаје, од ове признанице наше, — гроба твога.

Народни борче и добри оче! Опрости ми, што ти нисам онако дуг вратио, како си ти родитељу моме, и мени, позајмио. Опрости ми, опрости! Уздам се, да ће ти деца наша, с колена на колено, враћати. А вас, браћо моја, сакупљена, позивам, да ми будете сведоци овоме неизрачунаном дугу, сведоци, да сам с вама заједно дуг предавао.

Ево ти и свећу припаљујем, да и она сведочи. Ево ти венац, оплетен око гроба твога, оплетен од неувелога цвећа, народа твога, за који си живио, и за који си овде у гроб легао. Над гробом ти, и око гроба, лебди мисао твоја. Небројени Срби, Бачвани, Банаћани и Сремци свеће ти пале, и над гробом сузе лију.

Мучениче српски! У гробу лежиш, а над гробом живиш. Слава је твоја вечита!

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. маја ове год. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше поштов. претплатнике којима крајем априла истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец мај обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Српски Учитељски Конвикт у Новом Саду примио је у априлу о. г. ове чланарине и прилоге: Јован Вујић апотекар у Новом Саду члан потпомагач у име чланарине 20 круна. — Светозар Ранковић, бележник у Врањеву поклонио обвезницу бр. 979 у вредности 10 круна. — Српска црквена опћина у В. Кикинди од божићњег таса 6 круна. — Професор Стеван Милованов са седмошколцима срп. вел. гимназије новосадске у место венца пок. другу свом Аксентију Лазаревићу 32 круне. — Илија Марковић учитељ у миру из Мошорина у име уписнине за члана оснивача 2 круне. — Игњат Кампл из Руме уместо венца пок. Мари Орловића 10 круна. — На свим овим прилозима захваљује Управа Српског Учитељског Конвикта у Новом Саду.

Свечана седница. Дружина ученика српске учитељске школе у Сомбору „Натошевић“ држаће у недељу 5. (18.) маја 1902. год. у 3 часа после подне у дворани жен. утитељ. школе своју другу свечану седницу.

Концерат. „Новосадски пријатељи музике“, приређују у понедељак 19. маја (по рим.) у двориштy рестаурације г. Јосифа Хука добротворним сврхама намењени концерат уз суделовање гласбе „Пријатељи музике“ и под управом свога капелника г. Емануела Драгоуна. Почетак тачно у $^1/_2$8 сати у вече. Улазна цена од особе 1 круна, од породице (3 особе) 2 круне. У случају рђавог времена одгодиће се концерат за 29. о. м. Добровољни прилози примају се са захвалношћу и биће обнародовани.

Изјава.

На гласове — који су баш сад, приликом избора ових, пуштени у наш честити свет — да сам ја, на нашем учитељском збору одржаном на светлу среду о. г. у Мокрину предлагао, да се из српске основне народне школе избаци учење науке вере и словенског језика, изјављујем, да је најподлија лаж и најгнуснија подвала и клевета, и све оне, који то изнашају, ниским опадачима и клеветницима бележим.

У Т. Бечеју, 30. априла (13. маја) 1902.

М. Ђ. Ђосић,
срп. нар. учитељ.

Трговина.

НОВИ САД, 4. маја 1902. године. Пшеница прве заквоће фор. 8·——90 н. Пшеница средња фор. 8·70—80 н. Пшеница лакша роба фор. 8·40—60 н Напоница ф. 8·— н. Јечам фор. 5·80—6·— новч. Зоб фор. 6·70—90 нов. — Кукуруз у зрну фор. 6·60—75 н.

Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор. дебела пушена 56 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	37—38 нов.	живе
„ средњи . .	35—36 нов.	мере
„ лаки . . .	32—34 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	28—32 нов. по клгр.	
Јагњци	5—12 по пару фор.	
Овци .	—— по пару фор.	

Стање воде под Новим Садом.

3. маја било је	3·85 мет.
4. маја било је	3·85 мет.

*

БЕЧ, 13. маја 1902. г. по р. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 12402 к., дошло је 4765 к. млађе врсте, 7077 к. угојених мађ. соја. — Свега 11842 к. дотерано.

Трговина је била живља.

Продавало се:

Прима роба	101—103 пот. изнимно 104 пот.
Средња „	98—100 „
Сремска „	97—100 „
Назимад „	90—98 „

Цена је сланини 110—114 кр.
„ „ масти 118—120 кр. Све од 100 кгр.

*

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4756 комада, од којих беше 3948 угојених и 808 комад мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима —	76—82 пот.
Слабије — — —	66—72 „
Мађарске прима —	62—72 „
Средње — — —	50—60 „
Бикови немачки прима	59—64 „
Бикови немачи слабији	51—59 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

ВИШЕ ОД 10,000.000 КРУНА

исплаћено је код нас као

ДОБИТАК НА КЛАСНЕ ЛОЗОВЕ.

ЗА ПРЕДСТОЈЕЋЕ ВУЧЕЊЕ

оферирамо наше **класне лозове** по ове цене:

ЈЕДАН ЧИТАВ ЛОЗ 12 К ЈЕДНА ПОЛА ЛОЗА 6 К
ЈЕДНА ЧЕТВРТИНА ЛОЗА 3 К ЈЕДНА ОСМИНА „ 1·50

ТАЧНА ПОСЛУГА

Најстрожија дискреција у случају добитка!!

MERCURBANK

Budapest, IV. ker. Váczi utcza 37.

250 11—12

ХАЛО!

Ко говори?

Хукова Минхенска „Шпатен"-пивара у Футошкој улици бр. 4.

Шта је ново?

Од данас точим поново увек свеже припознато и загасито

МИНХЕНСКО ШПАТЕН-ПИВО

које се само код мене једино може добити.

ЈОСИФ ХУК,
гостионичар.

144 9—

Зашто толика подражавања?
Зато, што је прави Ајзенштетеров

Linoleum Fussboden Email

са регистрованом заштитном марком „Eiserner Ritter" најбољи и најдуготрајнији лак за мазање меког **патоса** и **кухињског намештаја.**

Чувај се од подражавања.

Registrirte Ајзенштетеров Линолеум емаил за патос

суши се за један сат, имаде ванредан сјај и до сад ненадмашиму **трајност.**

Услед велике прође, налази се у трговинама под разним именима подражавања без икакве вредности, те *треба сваки изрично да тражи* **само Ајзенштетеров прави**

ЛИНОЛЕУМ ЕМАЈЛ ЗА ПАТОС

Schutzmarke „Eiserner Ritter" *са регистрованом марком: „Eiserner Ritter".*

Lack- und Farbenfabrik
Gebrüder Eisenstädter

Од подражавања ваља се чувати.

Главно стовариште у Новом Саду код:
Стојановића и Радовановића.

160 7—16

Рихтеров **Anker-Pain-Expeller**

Liniment. Capsici compos

је старо опробано кућевно средство, које се већ од преко 3[illegible] године као поуздан лек против **костобоље, реуме и назеба** употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер" и фирмом **„Richter"** — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: **Јосифа пл. Терека,** апотекара у **Будимпешти.**

F. Ad. Richter & Cie., k. u. k. Hofl.
Rudolstadt.

708 22—28

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕНО

имам од најприпознатијих фабрика на стоваришту

ЛАСТИКЕ НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ „Gummibänder"

по најјефтинијој фабричкој цени; моја ластика има поред еластичности, постојаности још и ту особиту врлину да се са једном килом 5—9000 калама везати могу.

Уједно препоручујем из мојих виноглада

ЛАСТАРА „EDELREIS"

најбољих најплеменитијих винских и столних врста, од којих више од 1200 домаћих и иностраних сорти на избору стоје.

Алекс. А. Адамовић,
велепоседник винограда и американског ложњака,
4— 264 **Нови Сад.**

Сезона мај до октобра.

МИНЕРАЛНО И БЛАТНО КУПАТИЛО

ДАРУВАР

(Славонија).

Станица јужне жељезнице, директна свеза између Будимпеште и Беча.

МИНЕРАЛНА (ГВОЖЂЕ) И БЛАТНА КУПАТИЛА

имају на извору топлоту од 34°—50° С.

Мраморна, порцеланска и блатна купатила. Опробано лековито дејство код свију женских болести, малокрвности и рематичких афекција.

Ново финго — оделење. Паковане са ванредно снажним минералним блатом даруварским, ванредни успех против реоме и узетости. Предузето уређене дечијега склоништа за шкрофуловну и малокрвну децу по могућству са повољним уређењем. Од римских времена овамо изврсно старо купатило у дивној долини славонских планина, коју круже брегови са свију страна. Здања купатила леже у дивноме парку. Има ваљано осветлење, музика, куглана, равне игре, кренухени и библиотека Излети по повесничкој и романтичној околини. Дивна шетња које утичу на разоноћење гостију.

Сво препитање у купатилном Хотелу, I. класа 40 фор., II. класа 30 фор., месечно. Послуга стална и изврсна. За војнике и чиновнике жељезничке и државне попуст. Пре и после завршене сезоне олакшица у цени..

Главни купатилишни лечник. **Др. Фишер,** а осим тога ординирају још два лечника у месту.

Проспекте и извешћа даје драговољно и с великом готовошћу. 225 6—8 **Купалишна управа.**

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

ЛАЗАРА М. ЈАНКОВИЋА

276 1—3 **у ТИТЕЛУ**

потребује 1 старијег и 1 млађег спомоћника. Ступити могу одма.

Red Star Line, Antwerpen

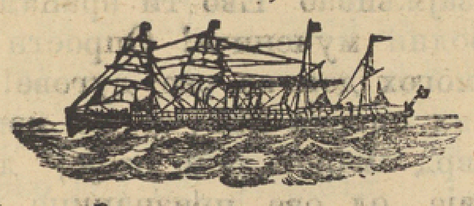

У Америку.

Прве класе поштански бродови. — Управо без претоварања у Њујорк и у Филаделфију. — Добро препитање. — Врло добро уређене лађе. — Јефтина вожња

Извешћа даје: 7 15—38

Red Star Line. 20. Wiedener Gürtel, in Wien.

Рабштерн Мор

НОВИ САД 95 22—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

Csödtömegeladási hirdetmény.

Vb Gnttmann Arnold ujvidéki bej. kereskedö czég csödhitelezöinek választmánya által 7/1902 jkvi szám alatt hozott határozat alapján közhirré teszem, hogy a közadós csödtömegébe leltározott és a csödleltár 1—523, 580–700, 932–1210, 1212–2160, 2162–2985, 2994–3001, 3003, 3004–3088, 3105—3167, 3169–3205, 3207–3210, 3213–3215, 3221 edig 3222, 3242, 3244, 3246, 3260—3264, 3270, 3304 3306–3309, 3312—3318, 3320 edig 3323, 3334—3335 3348–3350, 3353, 3355—3360, 3362—3369, 3371–3375, 3377 edig 3383, 3385—3387, 3412—3442, 3447 edig 3460, 3464, 3466—3467. 3470—3471, 3486–3828, 3831—4175, 4963–6539, tétel számai alatt felsorolt különféle füszer, festék, kencze és gyarmatáruk, továbbá rövidáruk, nürnbergi és szövöpamutáruk, különféle hordok, üres ládák, üzleti és raktárberendezési tárgyak és egy pénzszekrény, melyeknek leltár szerinti beszerzési ára együttvéve 95794 K. 42 fil. leltári becsértéke pedig 49052 K 52 f-t teszen ki egy tömegben ajánlati verseny utján eladás alá bocsájtatnak.

Felhivatnak tehát venni szándékozók, hogy a becsérték 10% ával (4905 K. 25 fil.) mint bánatpénzzel ellátandó zárt és lepecsételt irásbeli ajánlataikat, melyekben a részletes feltételeken kivül az ajánlattévö pontos lakczime, valamint annak kijelentése is foglaltassék, hogy az ajánlattevö jelen hirdetmény feltételeit ismeri és azoknak magát aláveti, legkésöbb 1902 évi junius hó 2-ik napjának d. u. 5 órájáig alulirott csödtömeggondnokhoz juttassák el, késöbb érkezett ajánlatok figyelembenem vétetnek.

A csödválasztmány a beérkezett ajánlatok felett a csödbiróság jóváhagyásának fenntartásával 1902 évi junius hó 3 ik napján határoz, és fenntartja magának a jogot, hogy eset leg az öszszes ajánlatokat is visszautasithatja.

Az ajánlattevö, kinek ajánlata elfogadtatik tartozik minttvevö a csödtömeggondnoknál felhivásra jelentkezni, a vételi illetéket lefizetni és az árukat készpénz fizetés mellett haladék nélkül átvenni, mert ellenestben bánatpénzét elveszti és az áruk a vevö veszélyére és kára a csödválasztmány által meghatározandó módon ujabb eladás alá bocsájtatnak.

A vevö kinek ajánlata elfogadtatott tartozik a csödtömegnek az áruk vételárán felül és a vételár lefizetéssel egyidejüleg az üzlethelyiség és raktárak bére fejében a f. é. november hó 1-ig terjedö idöre járó 730 K. bért is megfizetni, miután a csödtömeg az üzlethelyiségre vonatkozó bérszerzödést f. é. november hó 1-ig fenntartotta és az üzlet és raktárhelyiségek a mondott idöpontig a vevő használatába á bocsájtatnak.

Az eladott tárgyak minöségéért, netáni hiányokért avagy a leltárban mutatkozó esetleges számitási hibákért a csödválasztmány felelösséget nem vállal.

Az áruk, valamint a leltár megtekintése végett, venni szándékozók a tömeggondnokhoz forduljanak.

Ujvidék 1902 május hó 17 én.

1—1 277 **Dr. Horváth Géza** ügyvéd
mint vb. Guttmann Arnold csödtömeggondnoka.

УПУЈТЕ САМО

К „СРПСКЕ ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ".

241 8 100

Купци мотора треба увек да се пре свега осведоче, који је фабрикат **најбољи.**

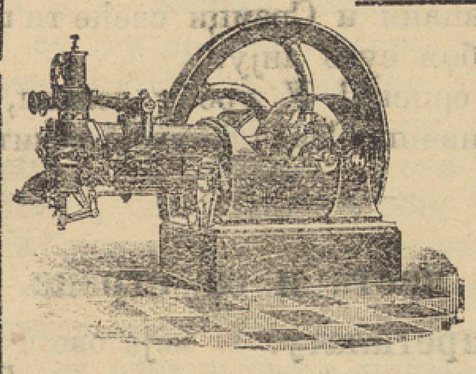

Дражданска мотор-фабрика
друштво на акције
преће **ХИЛЕ.**

Производи признате најбоље моторе с гасом и бензином и бензинлокомотиве за млинове, за пићу, за вршидбу и за све остале радње. Ове машине су најјефтиније, најсавршеније, најсигурније и најдуже издрже у свакоме послу, а поред тога рад на њима је најјефтији.

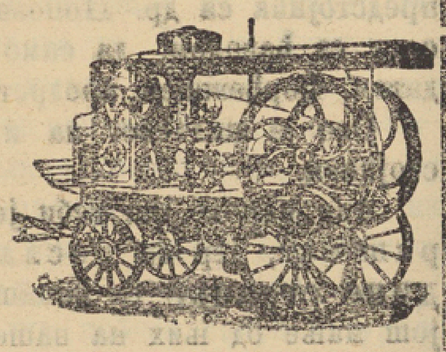

Многобројна признања о вишегодишњем деловању.

Генерално угледно стовариште код **Игњата Гелерта и Комп. у Будимпешти**

VI., Theresienring 41. (поред Вестбанхофа). 3—8 237

На свима изложбама у утакмицама са **првим наградама одликована.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.